

Asia: VN/18750/2022

Hallituksen esitys kotoutumisen edistämisestä annetun lain ja kansainvälistä suojelua hakevan vastaanotosta sekä ihmiskaupan uhrin tunnistamisesta ja auttamisesta annetun lain muuttamisesta (tilapäinen suojelu)

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Yleiset kommentit kotoutumislakia koskevaan ehdotukseen

KEHA-keskuksessa nähdään kotoutumislain muuttaminen siten, että se mahdollistaa valtion korvausten maksamisen kunnille ja hyvinvointialueille tilapäistä suojelua saaville järjestetyistä palveluista, jotka ovat lainsäädännössä sidottu kotikuntaan, positiivisena muutoksena. Hallituksen esityksen taloudellisina arvioina on todettu tilapäistä suojelua saavista joka kolmannen suunnittelevan jäävänsä Suomeen asumaan. Tähän arvioon pohjautuen on perusteltua muuttaa kotoutumisen edistämistä koskevaa lakia siten, että se tukee paremmin kuntia ja hyvinvointialueita palvelujen tarjoamisessa sekä kotoutumisen edistämisessä.

Kotoutumislain piiriin kuuluvia henkilöitä, joista KEHA-keskus maksaa kunnille kuukausittain korvauksia, on tällä hetkellä noin 12 600. Korvauksia maksetaan laskennallisina korvauksina, ml. alkukartoitusten korvaukset, sekä todellisina kustannuksina, kuten tulkkaus-, toimeentulo- ja erityiskustannuksina sekä ihmiskaupan uhrin asemaan liittyvinä korvauksina. Lisäksi KEHA-keskus korvaa ilman huoltajaa olevan lapsen edustajalle valtioneuvoston asetuksen 115/2012 mukaiset palkkiot ja kulut.

Mikäli kotoutumislain muutoksen jälkeen korvausten piiriin nousisi kolmannes Suomeen saapuneista tilapäistä suojelua saavista eli noin 19 000 henkilöä (jotka hakisivat ja saisivat kotikunnan), olisi korvattavien kokonaismäärä 1,5-kertainen nykytilanteeseen verrattuna. Korvattavien henkilöiden määrän nousu on merkittävä ja vaikuttaa olennaisesti myös työmäärän lisääntymisenä. Hallituksen esityksessä on esitetty lisäresursseja ELY-keskuksille sekä KEHA-keskukselle yhden vuoden ajaksi. KEHA-keskuksessa nähdäänkin hyvänä, että hallituksen esityksessä on huomioita edellä kuvattu asia ja esitetty lisäresursseja niin ELY-keskuksille kuin KEHA-keskuksellekin. KEHA-keskus pyytää kuitenkin huomioimaan, että tilapäistä suojelua saaviin liittyviä korvauksia maksetaan laskennallisten korvausten ja toimeentulotuen osalta kolmen vuoden sekä erityiskustannusten osalta 10 vuoden ajan. Tulkkauksen järjestäminen korvataan ilman aikarajaa voimassa olevan lain mukaan. Lisäksi

ilman huoltajaa olevan lapsen edustajalle korvataan palkkiot ja kulut siihen saakka, kunnes edustajan tehtävä on lakannut tai käräjäoikeus on vapauttanut edustajan tehtävästään. Lisäresursoinnin osalta tulisi olla tarkastella pidempää ajan jaksoa kuin yksi vuosi.

Jotta lisäresurssitarve voidaan pitää mahdollisimman pienenä, toiminta tehokkaana ja korvausten maksatus sujuvana, tulisi UMA-järjestelmässä olevan korvausten maksatustoiminnallisuuden kehittäminen saada toteutettua lainsäädäntömuutosten aikataulussa, jotta kotikunnan saaneista tilapäistä suojelua saavista henkilöistä kunnille ja jatkossa myös hyvinvointialueille maksettavat laskennalliset korvaukset voitaisiin maksaa pääsääntöisesti automaattisesti ilman erillistä hakemusta. Nykyhetkellä laskennallisia korvauksia maksetaan kunnille noin 12 600 henkilöstä, joita koskien noin 90 % voidaan korvata kunnille kuukausittain muodostettavassa automaattimaksatuksessa. 10 % korvataan kunnille manuaalisesti käsiteltynä maksatuksina.

Soveltamisala 2 §

KEHA-keskuksen näkökulmasta 2 §:n 2 momentissa oleva lisäys ulkomaalaislain 110 §:n nojalla oleskeluluvan saaneesta henkilöstä on hyvä lisäys.

Ilman huoltajaa maassa asuvien lasten ja nuorten tuki 27 §

KEHA-keskus näkee vastaavasti positiivisena 27 §:n lisäyksen ulkomaalaislain 110 §:n nojalla oleskeluluvan saaneesta henkilöstä.

Valtion korvaus kunnalle tai hyvinvointialueelle 44 §

Kotouttamislain 44 §:än tulisi lisäys ulkomaalaislain 110 §:n nojalla korvauksen maksamisesta vasta, kun hänelle on rekisteröity ensimmäinen kotikunta. Lain kohta tarkoittaa, että tilapäistä suojelua saavat henkilöt olisivat vastaanottopalveluiden piirissä kotikuntamerkinän saamiseen saakka ja sen jälkeen siirtyisivät kunnan ja hyvinvointialueen palveluihin, joista KEHA-keskus maksaa kotoutumislain mukaisia korvauksia.

Hallituksen esityksessä on kansainvälistä suojelua hakevan vastaanotosta sekä ihmiskaupan uhrin tunnistamisesta ja auttamisesta annetun lain muuttamista koskeva ehdotus, jossa esitetään, että tilapäistä suojelua saava voisi olla vastaanottopalvelujen piirissä kohtuullisen ajan sen jälkeen, kun hänelle on myönnetty kotikunta. Korvausten maksamisessa tämä vaatisi mm. UMA-järjestelmän kehittämistä niin, ettei henkilöstä makseta laskennallista korvausta ennen kuin kotikunnan saanut henkilö on siirtynyt kunnan ja hyvinvointialueiden palvelujen piiriin, pois vastaanottopalvelujen piiristä. Sama huomio koskee myös muita kustannuksia, jotka KEHA -keskus korvaa kotoutumislain perusteella, sekä alaikäisen edustajakorvauksia. Mikäli kansainvälistä suojelua hakevan vastaanotosta sekä ihmiskaupan uhrin tunnistamisesta ja auttamisesta annettua lakia muutetaan edellä kuvatulla tavalla, tulisi valmistelussa huomioida em. haasteet kotoutumislain nojalla maksettavissa korvauksissa.

KEHA-keskuksella ei ole muita huomioita annettavana tähän asetusluonnokseen.

Smolander Pauliina
KEHA-keskus